Ч. 235 (12.891). Львів, вівторок 20. жовтня 1931. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Найкращий канцлер від часів Бісмарка..."

Боротьба д-ра Гайнріха Брінінґа проти воюючого націоналізму і комунізму.

Львів, 17. жовтня 1931.

Весь міжнародній світ політиків і економістів, свідомих інтернаціонального значіння поодиноких — для сірого загалу може й другорядних — моментів нинішніх внутрішніх перипетій у ріжних державах Европи, з запертим віддихом слідкував за трьохдневою дебатою німецького Райхстаґу, що рішав про долю нового кабінету канцлера Брінінґа. Всі відповідальні діячі на якомунебудь відтинку господарсько-політичного міжнародного фронту здавали собі ясно справу, що втримання нинішнього кабінету при владі дасть можливість розвиватися подіям так мовити нормальним шляхом, — абстраґуючи, зрештою, від остаточного кінця того розвитку, який може бути й не зовсім щасливий. І навпаки, — не підлягало для нікого найменьшому сумнівові, що упадок Брінінґа означає початок великих внутрішніх потрясень, які не торкаються лише самої Німеччини, але й усіх тих проблем, у вирішенні яких Німеччина грає величезну ролю та без вирішення яких світ западається у щораз глибше трясовиння нужди й розвалу.

Впав перший кабінет канцлера Брінінґа формально у звязку з димісією міністра закордонних справ д-ра Курціюса, члена німецької народньої партії („Фолькспартай"), скрайнього правого крила урядової більшости, яка йшла через т. зв. „Ляндфольк", католицький центр, демократів („державна партія") і ріжні дрібні групи до соціял-демократів включно. Залишала та більшість на боці дві скрайні партії правиці („німецьких націоналів" Гуґенберґа та „національних-соціялістів" Гітлера) та скрайню лівицю, себто комуністів. Коли візьмемо під увагу, що ця здеклярована права й ліва опозиція розпоряджала 225 голосами (107 Гітлерівці, 41 Гуґенберґ і 77 комуністи) на 577 усіх членів Райхстаґу, стане ясно, що позірно поважна урядова більшість фактично залежала від ласки соціялістів з одного боку (137 голосів) та правих ґруп „фолькспартай" (30) плюс „ляндфольк" (19) плюс баварська „фолькспартай" (19), разом 68 голосів, які в свою черґу мали маґнетичний вплив на католицький центр (68 голосів), який з природи річи дуже неохоче кооперує з соціялістичним табором.

Втримувався Брінінґ надзвичайно зручним лявіруванням між соціялістами й „народниками", правлючи декретами та даючи в тих декретах раз одним то знову другим дрібні концесії. Вірвалося це підчас останньої женевської сесії, коли явна поразка Курціюса в справі митної унії з Австрією („аншлюс") зворохобила проти нього його власну партію та під напором правиці насторожила проти цілого уряду. Тоді Брінінґ, не вдоволяючись зміною на одному лише пості закордонного міністерства, димісіонував з цілим кабінетом. Творення нового уряду на підставі місії, одержаної від президента республики Гінденбурґа, надибало на величезні персональні трудноші. Брак віри в силу кабінету, який не зможе опертися шаленій кампанії зправа і зліва та острах перед маревом анархії — казав цілому рядові промінентних осіб відмовитись від співпраці з упертим канцлером. Тоді Брінінґ зрезиґнував з приєднування собі партій шляхом покликування до кабінету їхніх лідерів, зрезиґнував теж з великих імен. Він покликав до уряду слабо заанґажованих у політичному життю авторитетних фаховців, а два найважніші і найбільше спірні ресорти — мін-ства закордонних і внутрішніх справ — поділив в той спосіб, що перший з них перейняв сам, а другий передав — міністрові Райсхвери, ґенералові Ґренерові. Таким робом новий німецький уряд набрав виразну фізіономію „кабінету Брінінґа", як окремої індивідуальности, опертої ще на авторитеті індивідуальности Гінденбурґа, й кабінету офіціяльної збройної німецької сили — війська і поліції. Військо поліція й премієр, як однодумець державного шефа, військового маршала — це в загально-прийнятій людській опінії синоніми суспільно-політичної реакції й державницької диктатури. Однак у даному випадку таке поняття зовсім фальшиве: маршал Гінденбурґ, канцлер д-р Брінінґ і ґен. Ґренер з „райхсверою" та поліційним апаратом стали саме заборолами конституційно-демократичного ладу, заборолами обовязуючої правовости, проти всіх чинників, задивлених у націоналістичну чи комуністичну революцію, як радикальний лік на всі сучасні німецькі болячки, — проти всіх чинників правої та лівої реакції.

Аж до останніх днів підозрівали Брінінґа у закулісовому контакті з правицею Гуґенберґа і Гітлера. Останні дні цю леґенду розвіяли. Конґрес зблькованого націоналістичного табору в Гарцбурґу виступив проти Брінінґа, як проти „останньої запори на шляху до побіди націоналізму" та заповів йому боротьбу без ніякого стриму. Зразок цієї боротьби показав відразу один з лідерів того табору, б. президент нім. Державного Банку д-р Шахт („mehr Talent, als Charakter"), який — бючи в уряд, вдарив у Державний Банк, розкриваючи його найскритші і найболючіші тайни. У відповіді Брінінґ грізно заповів у Райхстаґу безпощадну боротьбу з усяким насильством та ревеляціями про — корупцію деяких діячів правиці...

У великому експозе Брінінґ не оперував ніякими цифрами, що ілюструвалиб німецьку і світову крізу. Він поставив перед парляментом дилему: або за ним, за співпрацею у мирній нахідці т. зв. „міжнародньої розвязки" (воєнні довги, репарації, валюта, роззброєння), за перетрівання за всяку ціну сучасної страшної крізи без вживання ніяких радикальних метод, — або за ризиком радикальних потрясень.

І парлямент цього ризика злякався. Побідила програма сильних нервів і правопорядку. Але передовсім побідив авторитет людини. Не було одного опозиційного промовця, який не схилив би голови перед особою д-ра Брінінґа. Представник „народників", заявляючи перехід до опозиції, у довгих зворотах дехлярував честь і пошану своєї партії для самого канцлера. У висліді — новий кабінет отримав довіря 294 голосами проти 270, при чому відкинено й інші два внески з застереженнями проти нового уряду. Внесок на розвязання парляменту й розписання нових виборів здобув 252 голосів проти 320. Тут і там більшість невеличка. Але ця більшість на ділі стабілізувала центро-лівий кабінет, толерований тихцем ґрупами т. зв. правої середини й поборюваний всіми радикальними течіями. Новий кабінет не допустить до інфляції; буде поборювати націоналістичні й комуністичні боївки, а в закордонній політиці триматисьме лінії Штреземана.

Опиратися буде той кабінет на авторітеті осіб: Гінденбурґа і Брінінґа. Про цього останнього висловився один з його противників, що це „найкращий канцлер від часів Бісмарка". Чи вдасться Брінінґові створити нову Німеччину, як Бісмаркові, невідомо. Але він перейде напевне до історії як той, хто проявив великий розум і велику енерґію у змаганню рятувати батьківщину.

З наших церковних справ.

Commissio „Pro Russia". — Congregatio „Pro Ecclesia Orientali". — З організаційних справ греко-католицької церкви.

Вже від віків інтересувався Ватикан справами православної церкви давнішої Московщини, а опісля світової російської імперії, зі задушевним наміром приєднати для себе великий східно-европейський православний світ і таким чином у значній мірі здійснити засаду „один пастир і одно стадо". У практиці ці заходи були дуже обмежені і тайні місіонарі приєднували для католицизму спорадично тільки деякі одиниці з кругів високої російської православної аристократії, нераз навіть з найближчого царського окруження. На ширші православні круги, а тим більше на московські маси, ця акція не мала ніякого впливу. Офіціяльна православна церква остала аж до вибуху червоної революції виключною володітелькою поверх одної сотні міліонів душ, не рахуючи т. зв. старовірів і ріжних сектантів, що відпали від неї.

З вибухом революції, в часі формування української державности над Дніпром відпала від неї значна частина православних українців, що утворили власну українську автокефальну православну церкву, зліквідовану опісля більшовиками. Від офіціяльного російського православия відпала також і так звана жива церква, що мала деяку протекцію більшовицької влади і сьогодні давнє православя в границях СРСР в руїнах та тяжко припускати, щоби двигнулося воно колинебудь до передвоєнної сили і значіння.

Католицизм за царських часів територіяльно не тільки не поширився, але навпаки, стратив дуже багато, бо православна церква при чинній допомозі російського уряду царськими указами знищила цілковито в часі від 80 років XVIII. віку по рік 1875. католицизм у формі унії на українських і білоруських землях, які анектувала від колишньої Польщі.

З приходом більшовицької влади змінилися основно церковні відносини в колишній Росії, а теперішньому Союзі Соціялістичних Радянських Республик. В часі революції винищено велику частину російської православної аристократії та інтеліґенції, велика її часть пішла у світ на політичну еміґрацію, а розмірно нечисленні її решти пішли на службу більшовиків. Червона влада для свого закріплення повела політику знищення не лишень кожної церковної орґанізації, але й її фундаменту — себто віри. Події відомі і я їх не потребую наводити. Зокрема наука релігії і молоде покоління в СРСР виховується у безвірстві. Духовників всіх віросповідань позбавили там громадянських і політичних прав і зробили з них, а навіть їх дітей, дійсних паріїв. Про можливість виховання і вишколення духовного доросту нема і мови. Всюди офіціяльна війна з релігією, церквою і Богом. Очевидно, у таких відносинах пропаганда і орґанізація католицизму там виключена.

Унійна акція — характеру більше теоретичного як підготовка до майбутньої практики — розпочалася ще перед світовою війною і в ній передову ролю відограв митроп. Шептицький. Для пропаґанди унійної церковної ідеї уряджувано велеградські зїзди на Мораві, які відновлено і після війни. Стрічалися там унійні діячі ріжних таборів і церков, якої — підчеркую — тільки деяким відгомоном є і сучасна унійна акція в Польщі.

Не дармували, очевидно, і ватиканські круги, що з природи річи мусіли поставити себе дуже різко проти більшовицького режіму взагалі, а проти їхньої церковної політики зокрема. Рахуючися з можливістю, а навіть з певністю упадку більшовицької влади, приготовляє Ватикан вже сьогодні кадри духовників-місіонарів для ширення католицизму і орґанізації католицької церкви римо-кат. та східного обряду у відповідний час. Занехано ідею польського архіепископа Роппа

про так звану двообрядовість духовників себто, щоби римо-кат. священик мав право відправляти богослуження не тільки в римо-кат. обряді, але і по обрядам східної (православної) церкви у старословянській мові, бо цей плян був подиктований головно, як не виключно, інтересами польської національної політики. Католицьке місійне духовенство для славянського сходу мається виховувати у східньому — т. зв. візантійському обряді.

Створено у Ватикані окрему комісію „Про Руссія", котрої головою є архіеп. д'Ербіні, що має на меті організувати і вести унійну акцію на теренах колишньої царської імперії (звідси і її назва), отже включно з Наддніпрянською Україною. Пішла пропаганда католицизму у східному (візантійському) обряді передовсім серед російської політичної еміграції в її головних осередках, що увінчалася деяким, не надто великим, успіхом. Ріжні католицькі місійні чини (ордени) приймають політичних еміґрантів москалів і вишколюють їх на майбутніх місіонарів. Інститут Орієнтальний при Ватикані розпочав ширшу працю; між іншими працює там на скромному становищі професора московської мови згадуваний нераз як ватиканський „гомо реґіюс" кн. Волконський. У великій ватиканській політиці щодо східної церкви не грає він ані частинно цієї ролі, яку йому приписує преса, головно польська.

Одинокою нині територією, на якій має можність працювати комісія „Про Руссія", є північно-українські і білоруські землі під Польщею. Справою заінтересувалися чинно дотичні польські римо-кат. епископи, а саме митроп. Ялбжиковський у Вильні, сідлецький епископ Пшездзєцький, люблинський епископ Фульман, луцький еп. Шельонжек, а передовсім пинський епископ Лозінський. В унійній акції взяв визначну участь орден Єзуїтів в Польщі, головно з Кракова і Вильна, з яких часть приняла навіть східний обряд, між іншими о. Домбровський, по національности білорус. На унію перейшли деякі одиниці з православного духовенства в Польщі, як показала практика — не все з ідейних мотивів. До римо-кат. духовної семинарії в Пинську принято якусь частину богословів східного обряду, а у біжучому році утворено окрему духовну семинарію східного (византійського) обряду в Дубні на Волині, на чолі котрої станув згаданий вище єзуїт о. Домбровський. Для поширення і скоординування акції відбуто в Пинську в останніх часах два унійні зїзди, у котрих взяли участь заінтересовані римо-кат. епископи, у останньому і епископ Чарнецький та духовні діячі обох обрядів, між ними і з поміж греко-кат. духовенства з Галичини.

Унійна акція в Польщі може похвалитися, як на короткий час і на малу скількість діячів, доволі значними успіхами. Минули перші крики щодо насильного навертання православних на унію і дальша акція йде правильним ходом. Журналістична обєктивність приказує ствердити, що з цієї унійної акції нема для нас, українців, не тільки ніякої національної шкоди, а навпаки, визначна користь. Ворожо, очевидно, ставиться до неї передовсім московська і обмосковлена православна єрархія і також духовенство в Польщі з варшавським митрополитом Денисом на чолі і українські круги (головно еміґрантські) з-під стягу „Укр. Ниви". Всупереч невірним часописним вісткам принято до семинарії в Дубні цього року і галичан-богословів і не ведеться там денаціоналізаційної протиукраїнської політики.

Еп. Чарнецький є апостольським візитатором і як такий під деяким оглядом має ширшу компетенцію від дотичних римо-кат. епископів-ординаріїв, котрим покищо підлягають вірні-уніяти східного (византійського) обряду. Поодинокі римо-кат. польські ординарії дальшу орґанізацію унії представляють собі ріжно — але всі вони по суті є противні утворенню самостійних епархій східного обряду. Розвязка цієї преважної справи належить до комісії „Про Руссія" і вона в інтересі поширення унії повинна розвязати її позитивно створенням окремої епархії для українських земель, а окремої для білоруських, бо москалі в Польщі живуть тільки в діяспорі; не мають власної території і доволі значно та скоро винародовлюються в користь поляків.

Тепер про конґреґацію для орієнтальної церкви, на котрої чолі стоїть кардинал Сінчеро. Ця конґреґація обіймає всі східні унійні церкви — чисельно дуже незначні — сирійців, халдейців, коптів і т. д. — але найважнішу ґрупу творять там греко-католики. Цій комісії підлягає греко-кат. церква в Галичині, в Чехословаччині (Підкарпаття, мукачівська і пряшівська епархії), в Югославії (крижевацька епархія), в Румунії, де істнує кілька румунських греко-кат. епархій на території колишньої угорської держави, малярська греко-кат. епархія в Гайдудороґ на Малярщині, як рівнож греко-кат. епископство в Зединених Державах і греко-кат. епископство в Канаді, останні національно українські. Греко-католики в Південній Америці — рівнож українці — не мають покищо свого епископства, але в недалекій майбутности і там воно мусить повстати. Не мають свого епископа і українці греко-кат. в Румунії, бо буковинські (давніше станиславівська епархія) мають тільки апостольського вікарія (о. мітрат Злепко), натомість мармароські греко-кат. українці є підчинені дотичному румунському епископові.

Єрархічної єдности українців греко-католиків — на жаль — нема. Голоси за створенням греко-кат. патріяхату у Львові серед сучасної політичної дійсности зовсім нереальні, але серед змінених відносин можуть виринути як реальне домагання греко-кат. українців. Характеристична річ, що чесько-словацьке правительство є за тим, щоби на Прикарпатті утворено окрему греко-кат. митрополію в Мукачеві.

Польська преса поширює вістку, що Ватикан робить приготування, щоби греко-кат. церкву в Галичині піддати під юрисдикцію комісії „Про Руссія". Як ствердив це п. Евген Онацький у свому дописі з Риму („Діло" ч. 190. з 26. серпня 1931.) на основі авторитетних даних, у цій вістці нема ані зерна правди і греко-кат. церква в Галичині, як і деінде поза північно-українськими і білоруськими землями в Польщі, остає дальше під конґреґацією для східної церкви. Тут змін не плянується ніяких; все було і є по старому.

Як відомо, будують в Римі комплекс величавих будинків для греко-кат. української колеґії (семинарії). Знайде там приміщення 70 богословів українців зі всіх греко-кат. епархій европейських і заморських на осн. означеного ключа, нпр. з львівської епархії 10, з перемиської і станиславівської по 8, з крижевацької трьох і т. д. Те все вказує, що Ватикан має на оці далеко йдучі потягнення в майбутности в ділянці церковної політики відносно української греко-кат. церкви.

Василіянський чин є нині в стадії широкої орґанізації, створивши в Римі гідність архимандрита (ґенерала) ордену в особі о. Ткачука з окремою колеґією. В недалекій може будучині має бути створена окрема василіянська провінція в південній Америці і тоді мабуть буде актуальна квестія утворення там окремого греко-кат. епископства. Василіяни відновили свій осідок (парохію) у Варшаві і роблять заходи на дозвіл на будову свого монастиря на Холмщині.

Новий чин о. Редемптористів, з якого вийшов епис. Чарнецький, поширюється також. Перед місяцем осів він в Тернополі, а в Ковлі на Холмщині — де досі був їхній місійний дім, — має невдовзі приступити до будови власного монастиря.

Про велике значіння для справ унії греко-кат. Богословської Академії у Львові не треба тут окремо говорити. Про це писалося нераз в нашій пресі і в будучности її значіння і роля зростуть ще більше.

Д-р Степан Баран.

——o——

З побуту посла М. Лучковича

у нашому краю.

Вчора, 16. ц. м., посол М. Лучкович у товаристві посла З. Пеленського виїхав першим раннім поїздом у Стрийщину. В Стрию оглянув Повітовий Союз, де докладні інформації про Союз давали йому панове: дир. ПСК Колодницький і Неґович, про хліборобство в повіті інформував інж. аґроном Моссора. Відтак відвідав „Маслосоюз", де оглянув молочарську школу. Поясненнями служив у „Маслосоюзі" начальник О. Лис і пані директорка Бачинська. Відвідав також салю Народнього Дому, де є кіно в заряді тієїж установи. По оглягненні ще кількох установ відїхав на села в товаристві пос. Пеленського й директора Колодницького. У селі Добрянах оглянув всі місцеві інституції та в довшій розмові з селянами і парохом о. І. Каратницьким інформувався про економічне положення села.

В селі Угерську подивляв наш гість тамошню величаву церкву та оглянув всі місцеві інституції. Містевий парох о. А. Флюнт і місцеві селяни в своїх господарствах, яким гість приглядався, давали відомости, як господарять та живуть. У малім селі Пукеничах оглянув новозбудований Народній Дім. Дальше в Лисятичах відвідав теж усі містеві установи, як кооперативу та районову молочарню. Був у кількох господарів бідніших та заможніших. Вечором гостив гостя вечерою о. Андрій Пеленський, де були місцеві селяни, які щиро витали канадійського посла. Вечором тогож дня вернув пос. Лучкович до Львова. Нині, дня 17. ц. м., відвідав вже рано Дім Українських Інвалідів і їх робітню, де інж. Андрій Мельник заступник голови Т-ва УКТОНІ з пп. Брилинським та Українським давали вичерпуючі інформації про опіку над нашими інвалідами та спосіб збирання на ту ціль потрібних фондів. Опісля відвідав Українську Захоронку на стрийському передмісті, де з цікавістю приглянувся цій орґанізації та забавам дітей. Інформацій про Товариство „Українська Захоронка" давала п. Ірена Павликовська та учителька Захоронки.

В годині 11.45 відїхав пос. Лучкович поїздом до Льондону, а звідти поїде до Канади. На головному двірці іменем українського громадянства працав посла Лучковича сеніор д-р Степан Федак. Від У. П. Р. явилися посли д-р Любомир Макарушка та З. Пеленський.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. ЖОВТНЯ 1931.

МИХАЙЛО ДРАҐАН. 4)

Перша виставка А. Н. У. М.

(Докінчення.)

Другі як Бутович і Гординський мають сильний сентимент до нашого народнього мистецтва, де находять чимало матеріялу для своїх мистецьких уявлінь, а які осущують на основах уже сучасного мистецтва. Того роду зєднання здобутків нашого народнього мистецтва з европейським мистецтвом може віщувати, що українське мистецтво знайшло би своє оригінальне місце поруч мистецтв інших народів. Завдання для мистців незвичайно привабливе і вдячне, але лише для дійсно творчих мистців! Інші з париських мистців як Борачок, Зарицька, Кричевський, Перебийніс, Перфецький та Хмелюк уже в досить значній мірі просякли атмосферою нового мистецтва, хоч не всі з них почали вже творити по лінії власних індивідуальних концепцій. Все таки це мистці талановиті і можна від них сподіватись богато доброго.

Найріжноманітніше і нерівно представляється львівська ґрупа мистців (Іванець, І. Крушельницький, Луцик, Музикова, Мороз, Смольський, Чорній). Найсильніші з них Музикова і Іванець, що мають уже до деякої міри риси мистецького обличча, — інші потребують ще досить праці над собою, щоб їх твори можна міряти суворою мистецькою мірою. Це люди молоді, з запалом і отвореними очима. Більшість із них сидить ще сильно на імпресіоністичних позиціях, які в мистецтві вже давно добуті і з яких нічого цікавого вже добути не можна.

Давно вже не бачив ширший загал здобутків нашого відомого і популярного мистця О. Новаківського, тож треба з повним признанням повитати його участь у виставці. У новіших його творах вже ніхто не зуміє дошукатися ремінісценцій краківської школи. Від імпресіонізму пішов він певним кроком до могутнього повного виразу і динаміки експресіонізму. „Пейсаж" і „Повінь" це повна транспозиція природи на чисте чуття. Хоч який сильний і могутній є Новаківський в лінії і композиції, то вся питома сила його лежить в безпосередньо киненій барвній плямі. Всі ті нові його праці можуть сміло видержати суперництво на міжнародній мистецькій арені і лише з ними він повинен показатись Західній Европі, бо в тому напрямі нині пішло західне мистецтво. Щоб бути великим в мистецтві, треба бути завсіди актуальним. Новаківський має силу, щоби не перестати ним бути. Це найкраще свідчить про його великий талант, який не піддається старечому закостенінню. Праці Новаківського на виставці стали осередком усієї уваги та подиву.

Остаточний вислід виставки має дві додатні риси. Громадянство познайомилось з творчістю нових мистецьких сил і стало в курсі нових змагань на мистецькому полі, по друге, виставка викликала рух між любителями мистецтва і самими мистцями. Факт цей може мати дуже додатній вплив на розвиток нашого мистецтва. На благороднім суперництві мистецьких ґруп і одиниць українське мистецтво зискає дуже богато. Виставка показала богато талановитих праць, які на ціле небо відбігають від пересічного недавнього рівня нашого мистецтва. Розвиток нашого мистецтва ступив на добру дорогу. Треба лише, щоб громадянство пішло назустріч змаганням мистців і піддержало їх матеріяльно і морально.

——o——

З польської преси.

Польські соціялісти самі не вірять у реальність свого внеску про автономію.

Зголошений у вівторок, 13. жовтня ц. р. польськими соціялістами у соймі внесок про автономію для українців спричинив у польській санаційній, ендецькій та й взагалі націоналістичній пресі правдиву завірюху. Деякі споміж цих органів преси вважають авторів проекту малощо не державними зрадниками, що змагають до ослаблення Польщі, до вкорочення польського стану посідання і т. і. І в той час, коли націоналістична польська преса так біситься з приводу внеску, самі пепесівські його автори потрактували справу в своїй пресі зовсім несеріозно. Вони саме ствердили, що зголосили такий внесок не для його реалізації, але виключно для демонстрації. Варшавський „Роботнік“ (ч. 359 з 15. X. 1931), центральний орган ППС, пише у передовій статті п. н. „Програма автономії“ ось що:

„З. П. П. С. зголосив у вівторок у соймі законопроект про автономію тих земель Річипосполитої, що їх заселює в більшости українське населення. **Здаємо собі, природно,** справу з того, **що наша автономічна програма не буде ухвалена в соймі „санаційного“ табору** і що взагалі **є вона невикональна, доки** тріває нинішня **система правління. Йшло нам про те, щоби саму справу поставити на порядку прилюдної опінії в краю,** ствердити прилюдно факт, що в Польщі є суспільні сили, які репрезентують конкретний плян розвязки трагічного польсько-українського спору в умовинах історичної дійсности, створеної після закінчення світової війни“.

З черги в статті обговорена історія автономії для українців. „Роботнік“ навязує ще до передвоєнних часів і каже, що ще „Коло Польське“ в австрійському парляменті займалося цією справою для Галичини в 1917 і 1918 рр. На весну 1919 р. автономічна розвязка польсько-українських взаємин була безспірною справою в усіх майже колах польської суспільности. За такою розвязкою мав заявитися тодішній польський премієр Падеревський. Не було проти цього спротивів і на конституційній комісії сойму. І навіть конституційний проект „Звйонзку Людово-Народов-ого“, підписаний проф. Ст. Гломбінським, передбачував утворення автономічних просторів у межах Річипосполитої. Одначе пізніший хід подій зліквідував усі ті автономічні пляни. Аж у 1925 р. зголосила польська партія соціялістична свій проект автономії для українських земель у Польщі. Цей проект обробили та підготовили тоді під проводом І. Дашинського тодішні провідні члени ППС Діямaнд, Перль, Т. Голувко, К. Чапінський і М. Недзялковський. Далі характеризує автор санаційну політику в національній ділянці такими словами:

„Національна політика санаційного табору є занадто знана, щоби ми її потребували обговорювати в подробицях. З гасла „за нашу і вашу волю“ не остало чейже ні сліду. Зокрема-ж відносно української справи міродайною стала „ідеольогія“ львівського „Слова Польского“, органу націоналістичних фашистів, які що-хвилі закидують проф. Ст. Грабському, як співавторові знаних, але не виконаних мовних законів другого сойму — крайнє і зовсім зрадницьке „українофільство“. Національна політика санаційного табору — це брутальне, звульгаризоване виконування закликів неуступчивої доктрини інтеґрального націоналізму. Вона довела Польщу до страшного загострення взаїмної ненависти обидвох народів, що замешкують полудневo-східні землі Річипосполитої, зродила загальну непевність завтра, не дала — ясна річ — ніяких позитивних результатів“.

До наведеної характеристики хіба не потрібно ніяких додатків.

Відгомін відкритого листа до посолки Мілени Рудницької.

(Лист до Редакції.)

До Високоповажаного Пана Редактора Василя Мудрого у Львові.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте помістити на сторінках Вашого цінного часопису ось яку заяву:

Представниці українського, зорганізованого жіноцтва, познайомившись зі змістом відкритого листа десяти польських посолок і сенаторок з ББ до п. пос. Мілени Рудницької, в якому ці пані покликуються між іншим на те, що „маси українського жіноцтва“ поділяють їхню думку відносно діяльности п. М. Рудницької, заявляємо:

Українське зорганізоване жіноцтво без ріжниці політичних переконань застерігається якнайрішучіше проти того, щоби посолки і сенаторки з ББ присвоювали собі право промовляти в імені українського жіноцтва чи вглядати в його сумління й душу.

Рівночасно висказує п. посолці п. Мілені Рудницькій своє повне признання за ту її працю в користь Народу, за яку спадають на неї згадані напасти польських посолок і сенаторок з ББ.

Львів, дня 10. жовтня 1931.

ЗА УКРАЇНСЬКЕ ЗОРГАНІЗОВАНЕ ЖІНОЦТВО:

Сенаторка Олена Кисілевська, Олена Федак-Шепарович, Іванна Блажкевич, Евгенія Макарушкова, Ірена Макух-Павликовська, Неонілія Селезінкова, Дарія Старосольська, Марія Кол-тунюкова, Марія Струтинська, Анна Палій, Надія Войнаровська-Макарушка, Єлисавета Круківна, Ольга Олександра Дучимінська.

В обороні льокаторів і субльокаторів.

Меморіял Т-ва Охорони Льокаторів і Субльокаторів до польської влади.

Т-во Охорони Льокаторів і Субльокаторів внесло до сойму і сенату, президії ради міністрів у Варшаві і міністерств справ внутрішніх, скарбу й суспільної опіки широко опрацьований меморіял, в якому виступило з такими домаганнями: 1) Тому, що висота податку від льокалів, що його побирає магістрат м. Львова, не відповідає постановам закону, згідно з яким комірне слід обчислювати на основі чиншу, плаченого в червні 1914 р. з виключенням оплат додаткових, вичислених у ст. 7. і 8. закону про охорону льокаторів, — влада повинна дати доручення магістратові м. Львова, аби відразу при обчислюванні висоти податку від льокалів потручував ті додаткові оплати зі ст. 7. і 8. Ця справа є дуже пильна з уваги на недалекий вже новий календарний рік. 2) На час нинішньої економічної крізи мусять власники реальностей згодитися на обниження чиншів. Тому, що добровільно вони на це не згодяться, повинна це унормувати відповідна новеля до закону про охорону льокаторів, що знижелаб чинші в першу чергу для мешкань однокімнатних і двокімнатних. Ціна за 1-кімнатне мешкання повинна бути знижена принайменше на 30 прц., за 2-кімнатне на 25 прц., а за мешкання більші (до 4 кімнат включно) на 15 прц. 3) Визнаючи в цілій основі конечність творення фондів на розбудову, автори меморіялу просять завісити вимір і побір податку від льокалів на час теперішньої крізи. Нині майже нема льокаторів, які не малиб залеглостей цього податку, тому слід також здержати екзекуцію за податок, якого досі не заплачено. 4) Тому, що будову домів з дерева можна у нас розмірно легко зреалізувати, повинна влада створити державну централю для продажі дерева з держ. лісів на догідні, довгоречинцеві сплати. Продажа така повинна відбуватися в державних бюрах при кожному воєвідстві, які видавалиб асигнати на дерево з найближчого ліса. Обробітку дерева повинні переводити теж на рати в держ. тартаках. Щодо парцель, то їх слід теж продавати на рати, і то як парцелі, що є власністю держави, так і парцелі, що є власністю самоврядування.

Бійка в болгарському парляменті.

Із Софії повідомляють, що коли б. премієр Цанков хотів на засіданні собрання 14. ц. м. забрати голос, комуністи повитали його криком і окликами: „Вбивник!“ „Геть з парляменту!“ Аґрарні посли прилучилися до демонстрації, так, що Цанков пів години не міг говорити. Коли за ним обстали деякі посли, прийшло до загальної бійки, підчас якої б. міністр хліборобства Омарчевський вдарив бувшого міністра із Цанкового кабінету, Кулева в лице.

З документів часу.

Один вирок повіт. суду в Нижанковичах.

Нам прислано до поміщення характеристичний вирок повітового суду в Нижанковичах, який містимо нижче:

Kg. 623/30. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd powiatowy w Niżankowicach przez sędziego powiat. Bronisława Kasperskiego w obecności pełnomocnika oskarzyciela prywatnego i protokolanta kancelisty K. Nazarewicza, po przeprowadzeniu rozprawy głównej dnia 14. IX. 1930 r. w Niżankowicach przeciw Stanisławowi Żuławskiemu, lat 42 liczącemu, rel. rzym. kat., synowi Przemysława i Anieli, żonatemu, ojcu 4 dzieci, bez majątku, zamieszkałemu w Miżyńcu, Komendantowi P. P. niekaranemu — na skutek oskarżenia prywatnego Michajła Derewlanego o przekroczenie obrazy czci wydał dnia 14. X. 1930 r. w Niżankowicach następujący wyrok:

Oskarzonego Stanisława Żuławskiego uniewinnia się od oskarzenia o przekroczenie z § 496 u. k., rzekomo przez to popełnionego, że dnia 22. czerwca 1930 r. w Miżyńcu wobec więcej ludzi oskar. pryw. Mychajła Derewlanoho trącał i jakiemś twardem narzędziem uderzył po plecach.

Koszta postępowania karnego 5 zł. i opłatę sądową 3 zł. zasądza się po myśli art. 56 a k.p.k i art. 67 Rozp. Ministr. Sprawiedl. z 25. IV. 1928 r. Dz. U. R. P. 54 od osk. pryw. Mychajła Derewlanoho.

U z a s a d n i e n i e.

Na podstawie obrony oskarzonego oraz zeznań Mikołaja Szpuka i Michała Medwida, słuchanych w charakterze świadków pod przysięgą, ustalono następujący stan sprawy.

Dnia 22. czerwca 1930 r., gdy ukraińscy mieszkańcy wsi Miżyńca obchodzili jakieś święto okolicznościowe i w liczbie około 400 do 500 ludzi pieszo oraz na koniach paradowali po gościńcu, oskarzony jako komendant miejscowego posterunku P. P. usuwał członków pochodu na jedną stronę gościńca, aby tym sposobem ułatwić na gościńcu także komunikację ogólną.

W czasie tej służbowej czynności oskarżonego, oskarz. pryw. Derewlany, który pochodem kierował nie chciał usunąć się na bok gościńca, sprzeczał się opornie i targował z oskarzonym i dopiero po tem wszystkiem wobec użycia przemocy oskarzonego z drogi ustąpił.

Gdy, jak z powyższego widoczne, sam oskarzyciel pryw. zawinił, że funkcjonarjusz musiał użyć przeciw niemu przemocy i w okolicznościach, kiedy oskarzyciel prywatny jako czołowy członek pochodu wobec setek podkomendnych sobie uczestników sam dał gorszący przykład odnośnie do traktowania przedstawiciela władzy Państwowej i wkońcu gdy obaj świadkowie Szpuk i Medwid wprawdzie po zamknięciu już przewodu sądowego, ale jeszcze przed ogłoszeniem wyroku w obecności sądu i pełnomocnika oskarżyciela prywatnego sprostowali swoje zeznania w tym kierunku, iż prawdopodobnie oskarżony uderzył oskarzyciela prywatnego zwitkiem papieru, a nie prętem — należało wydać wyrok uniewinniający i orzec sentencję wyroku.

Reszta orzeczeń polega na postanowieniach ustawy.

Sąd powiatowy Oddział I. Niżankowice, dnia 14. października 1930 r. Pieczęć: (—) Kasperski mp. Za zgodność — підпис нечиткий.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

В Ірляндії кипить.

Ірляндський парлямент приняв закон, що дає урядові особливші повновласти до здавлення неспокоїв і терору. Він передбачує кару смерти для всіх терористів, озброєних революціоністів і зрадників, дальше наглі суди для учасників заворушень, а також дає владі широкі повновласти щодо домових ревізій та арештувань. Ірляндську революційну армію заборонено як нелегальну. Не вільно також пресі згадувати про діяльність наглих судів.

Драконські закони викликали серед ірляндського населення велике обурення й тільки [illegible] фермент, що грозить всенароднім вибухом.

—o—

Завдання вашинґтонської конференції.

Французький премієр Ляваль виїхав нарешті 16. ц. м. на конференцію з американським президентом Гувером у Вашинґтоні. З того приводу часть французької преси настроєна дуже оптимістично. Вправді на швидкий реальний успіх Лявала рахувати годі, всетаки на основі вашинґтонської конференції прийде вже у найближчій будуччині до значної поправи загального положення. Будуть обговорені й вияснені всі важні проблеми, а саме справи довгів, репарацій, розброєння, золотового підкладу валют, фінансова, господарська й політична співпраця. Однак розвязки можна надіятися аж після повороту Лявала, коли він стрінеться знову з президентом республики та своїми міністерськими товаришами. Ця розвязка прийде в дипльоматичній дорозі, оскільки справа торкається Франції й Америки, або, що правдоподібніше, на міждержавній конференції, оскільки в гру входять справи міждержавного значіння.

У французьких політичних колах думають, що найважнішим предметом вашинґтонської конференції буде справа роззброєння. Вказує на це факт, що між товаришами Лявала находиться Обер, член найвищої ради краєвої оборони.

Премієр Ляваль виступить з пропозицією створити пакт взаїмної допомоги, вироблений вже конґресом Злучених Держав.

Японія рішилася не віддати Манджурії.

Справа запрошення представника Злучених Держав на засідання Ради Союзу Народів була знову предметом нарад 17. ц. м. Рішено, як відомо, 13 голосами проти голосу японського делеґата вислати запрошення до американського уряду, щоби виделеґував свого представника на наради в справі мирового поладнання манджурського конфлікту. Японський делеґат домагався, щоб утворити окремий комітет знавців для розгляду цієї справи, однак це домагання відкинено. Зараз після засідання ґенеральний секретар вислав телеґраму до державного секретаря, пересилаючи йому запрошення Ради до співпраці.

Американський уряд приняв запрошення і доручив свому обсерваторові при Союзі Народів, ґенеральному консулеві Ґільбертові, щоби заступав Злучені Держави в Раді Союзу.

Заноситься на те, що Японія відкличе свого представника із Союзу Народів, щоб не оглядатись взагалі на нікого та мати зовсім вільну руку в манджурській справі. Вказує на те факт, що японська військ. влада не впустила америк. консуля з Харбіна, Ганзена і секретаря американської амбасади в Токіо, Сельсбері на манджурську територію, куди вони вибралися задля розглянення справи на місці. Сказано їм, що грозить їм напад китайських бандитів. Тимчасом Японія приготовляється горячково до війни. Команди японської армії та фльот видали прикази, що вказують на плянування зимової кампанії. Наказано теж переґрупування дотеперішніх японських військ у Манджурії, щоби забезпечити японський стан посідання.

— —

ВНЕСЕННЯ КОМУНІСТІВ ПЕРЕЙШЛО В РАЙХСТАҐУ.

16. жовтня на засіданні райхстаґу комуністи зголосили внесення, щоби не будувати панцирників, а гроші так заощаджені вжити на харчування вбогих людей. Тому, що націоналістів не було в парляменті, комуністичне внесення здобуло більшість 211 голосів комуністів і соц-демократів обох напрямків проти 180.

Урядовий комунікат зазначує, що уряд буде лише уповажнений понехати будову панцирника, та — як це вже бувало — огляди конечности приневолять його перейти над комуністичним внесенням до денного порядку. У найближчих місяцях можуть зайти обставини фін. натури, які вможливлять урядові без огляду на ухвалу парляменту почати будову панцирників.

РАЙХСТАҐ ВІДЛОЖЕНИЙ.

Наради Райхстаґу відложили до лютого 1932. р. Опісля зібрався кабінет, щоби радити в справі розпорядків у ділянці господарської та закордонної політики. На засіданні тім визначили делеґатів, які мають увійти в склад мішаної французько-німецької комісії. Головою комісії вибрали канцлера Брюнінґа, його заступником Тренделенбурґа.

НАРАДИ РАДИ СОЮЗУ НАРОДІВ.

Повідомляють з Женеви, що рано 18. ц. м. зібралися на нараду Ради Союзу Народів представники Злучених Держав, Китаю й Японії. Нарада поручила предсідникові Ради приготовити відповідь на ноту Японії, а Комітет 5-ьох її розгляне. Одночасно вирішили переслати всім державам, які підписали договір Келльоґа, зміст телеґрами, зредаґованої на вечірній нараді, призначеної для тих держав, які входять у склад Ради.

Пізним вечором представник Японії доручив, предсідникові Союзу Народів, Бріянові оповістку, яка пояснює становище японського уряду до запрошення Радою представника Злучених Держав на нараду. Оповістка має три точки з вимогами вияснення сумнівів правних та конституційних. Ці сумніви висловив японський представник на попередніх засіданнях Ради, але вона не взяла їх під увагу.

Китайський міністр про Раду Союзу Народів.

Обговорюючи ноту Союзу Народів до Китаю, як до підписаної на противоєнному договорі держави, сказав міністр закордонніх справ, що повага манджурського конфлікту примусила Союз Народів покликатися вперше на договір Келльоґа. Союз Народів не хоче допустити до війни Китаю й Японії.

СМЕРТЬ ЕДІСОНА.

Повідомляють із Ню Йорку, що винахідник Тома Едісон умер, 18. ц. м. в 3. год. ранку, підчас сну.

НАРАДИ ЛЯВАЛЯ НА МОРІ.

Прем. Ляваль дістав на кораблі „Іль де Франс" телеґраму від американського сенатора Бораґа, що хоче з ним стрінутися підчас його побуту у Вашинґтоні. Конференція Лявала з през. Гувером буде довірочна й тайна. Ляваль запросив до себе на корабель французьких знавців і розглядав із ними способи, як найкраще приготовити свої наради з през. Гувером.

З покладу корабля „Іль де Франс" повідомляють, що премієр Ляваль провірює докладно документи, виставлені заінтересованими державами. Мають вони бути основою розмов про економічну крізу, фінансову, монетарну, справу довгів і репараційних сплат, а також безпеки та роззброєння.

Вечором премієр Ляваль проводив у нараді, яка мала привести до зрівноваження настроїв зі знавцями, які їдуть разом з ним до Вашинґтону.

Французькою секцією економічного комітету проводитиме у заступстві Лявала держ. підсекретар Жіню. Німецькою секцією проводить Брюнінґ.

—о—

ОСТАННІ ВІСТИ

КОРПОРАНТИ НАПАЛИ НА ЖИД. АКАДЕМІЧНИЙ ДІМ.

На інавґурації академічного року у львівськім університеті проф. ректор Кшеменевський взивав акад. молодь, щоби пильною працею старалася створити краще завтра для народу й держави. Після інавґурації часть польської корпорантської молоді пішла під жидівський Академічний Дім при вул. св. Тереси й вибили кільканаць шиб. Підчас демонстрацій впала з даху цегла на голову прохожому робітникові Максимишинові. Його перевезли до шпиталю. Від удару заломився Максимишинові череп. Його зоперували, всеж життю його грозить небезпека.

Поліція розігнала демонстрантів і вилеґітимувала Риботицького Каз. студента прав, Мариньца Адама студ. політехніки, Ужинського Здіслава студ. прав і Гайма Фридр. студ. політехніки.

Пат в офіціяльному комунікаті повідомляє, що робітника Максимишина зранила дахівка, яку скинули робітники, що працювали на даху акад. дому при закладанню електричної інсталяції. Із тих робітників прилержали 8 як підозрілих, а двом на основі зізнань свідків доказали вину.

ВИБОРЧИЙ ПРОТЕСТ.

У понеділок Найв. Суд розглядатиме виборчі протести проти соймових виборів в окрузі ч. 28. Красностав-Грубешів-Янів. Протести зголосили Нар. Бльок і Центролів. З округи цієї одержали 3 мандати ББ, а 2 Стр. Хлопске.

ВИКОНАННЯ СМЕРТНИХ ПРИСУДІВ.

Окружний виленський суд на сесії в Ґлембокім в наглім поступованні засудив Мих. Дмитрієва та Леонарда Семчонка з Ґлембокого на кару смерти за шпіонажу в користь сусідньої держави. Семчонці замінили кару смерти на 10 літню вязницю. Дмитрієва повісили.

У Лодзі повісили Адама Фаґаса, якого засудив наглий суд за те, що задля грабежі вбив секвестратора Штарка. Оборона просила президента держави, щоби помилував засудженого, та президент не покористувався своїм правом.

ВБИВАЮТЬ ЛИСТАРІВ.

У Золотім Потоці біля Ченстохови вбили два бандити почтаря Земніцького, як він вертався від поїзду. Забрали 2.000 зол. і втекли.— Також у радомськім повіті вбили листаря Немчика та забрали в нього почт. мішочок із 38 зол.

Дня 17. жовтня рано у Відні перед будинком головної почти бандити застрілили листаря Руд. Ляндавера. За вбивниками пустилася поліція. Одного бандита зловили, другий застрілився.

ПОЖЕЖА ПІД ЛЬВОВОМ.

У Бучкові, львівського повіту, необережність дітей із вогнем викликала пожежу хазяйства Івана Гнатишина. Пожежа знищила 7 хазяйств. Не було кому тасити пожежу, бо в селі нема пожежної сторожі.

ВИБОРИ ДО М. РАДИ В ДРОГОБИЧІ.

18. жовтня відбулося в Дрогобичі голосування III. виборчого кола для доповняючих виборів до міської ради. З українців вибрані: Петро Новосельський та Теодор Шипайло, як заступник Теодор Гаврик.

40 ПОЇЗДІВ ГІТЛЄРІВЦІВ.

У Бравншвайґу отворили конґрес штурмових відділів Гітлера. Із поодиноких країв зголосили досі 40 спеціяльних поїздів, що везуть штурмові формації.

На вулицях міста приходило до сутичок між гітлєрівцями й комуністами. 7 людей було ранених. Тягарове авто, що везло до Бравншвайґу 27 гітлєрівців, перевернулося. Власник авта згинув, 4 гітлєрівців було ранених.

Барикади на вулицях Браншвайґу.

Повідомляють з Берліна, що вулиці Браншвайґу від учора — це один великий обоз. Зїхалося сюди з цілої Німеччини 74.000 гітлєрівців, зорганізованих у т. зв. пробоєві курені, мають вони взяти участь у зїзді й маніфестаціях. Перед гостинницею, в якій мешкає Гітлєр пройшов почесний похід 4.000 шлеських гітлєрівців із смолоскипами.

У ночі відбувалися сутички між гітлєрівцями і поліцією та робітниками. Опісля вибухла вулична боротьба між населенням і пробоєвими гітлєрівцями. Гітлєрівці поставили на вулицях барикади й почали правильний обстріл робітничих домів. Поліція вжила до боротьби танків. Обраховують, що є 60 важко і 1000 легко ранених.

Маніфестації гітлєрівців у Браншвайґу закінчилися походом 100.000 пробоєвиків перед Гітлєром; похід тревав 6 і пів години.

Міністр Ґренер одержав телеґраму, що в Браншвайґу йде боротьба, багато ранених лежить у лічницях, а всі зусилля поліції привернути порядок даремні.

ОТВОРЕННЯ ІРЛЯНДСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

В Дебліні в Лестерґавзі, себто в осідку парляменту вільної ірляндської держави отворили осінню сесію парляменту. Нарад парляменту чекають нетерпеливо, тому що в Ірляндії погіршилося політичне положення.

Президент Косґрейв зясував заг. положення країни на тлі останніх замахів, яких метою повалити політ. устрій держави та її суспільні й промислові інституції.

Провідник респ. опозиції Фієнна Фейл, Де Валера сказав, що опозиція поза парляментом не признає ніяких організацій, котрі могли би рішати про долю країни. Так у перше Фієнна Фейл, від коли війшла до палати ствердила, що стоїть без застережень на ґрунті леґальної парл. опозиції.

—о—

СПОРТ.

ЛІҐОВІ МИСТЕЦТВА.

Краків. Висла-Леґія 3:1 (2:0).
Лодзь. ЛКС—Варта 4:0 (2:0).
Варшава. Гарбарня—Польонія 3:2 (1:1).

ЗА ВХІД ДО ЛІҐИ.

Лодзь. ЛТСҐ—Напшуд (Ліпіни) 4:1 (2:0).
Берестє н. Б. 82 п. п.—22 п. п. (Седльці) 4:1 (2:1).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Україна—АЗС 2:2 (2:0). В першій половині перевага України, в другій рівнорядна гра. Двоє воріт здобув для України Ґонький.
Львів. Світезь—Лехія І. Б. 5:0.
Львів. Олд Бой—Лехія 1:0.

Ухвали Адвокатської Палати

в Перемишлі

в справі проєкту закону про устрій адвокатури.

На надзвичайних загальних зборах Адвокатської Палати в Перемишлі, які відбулися 11. жовтня, запали такі постанови: 1) адвокатура, як рівнорядний із судом чинник виміру справедливости, мусить бути в законних межах безоглядно незалежна та свобідна й мусить мати повне самоврядування у професійних справах; 2) предложений урядом проєкт закону про устрій адвокатури позбавляє адвокатський стан незалежности й обмежує значно його самоврядування; постанова 81. уст. проєкту вводить доразове дисциплінарне судівництво над адвокатом і віддає його честь і істнування в руки кожного припадкового збору а навіть поодинокого судді; 4) проєкт не забезпечує відповідно права вільного переселювання адвокатів; 5) дальше істнування Адвокатських Палат у Перемишлі та Самборі, які мають поза собою понад 60 літ корисної праці, є конечне з огляду на спеціяльні відносини в галицькій адвокатурі.

У звязку з усім вище наведеним ухвалює: 1) запротестувати проти постанов проєкту, як суперечних із принципами незалежности, самоврядування та свобідного переселювання адвокатури; 2) поручити Виділові Палати опрацювати зміни в проєкті, що відповідали би повищим принципам, і поробити заходи у компетентних урядових і законодатних чинників, задля введнання конечних змін того проєкту.

Поправки урядового проєкту, ухвалені Виділом Палати, предложено вже урядовим і парляментарним чинникам із проханням узяти їх під увагу при подрібних нарадах у правничій комісії сойму та сенату.

НОВИНКИ

— Перед Вселенським Собором. Вселенський патріярх православних Фотій II. післав усім автокефальним церквам оповістку, що 19. червня 1932 р. на Афонській Горі відбудеться передсоборний зїзд для підготовки Вселенського Собору. У зїзді візьмуть участь представники автокефальних церков.

— Знесення суду в Ніжанковичах? У висліді провірки ніжанковицького суду через заст. президента окр. суду в Перемишлі, Бальдінія— окружний суд в Перемишлі хоче виготовити проєкт звинення повітового суду в Ніжанковичах.

— Коморники в Перемишлі. Кружляє поголоска, що в Перемишлі швидко почнуть урядувати новоіменовані коморники, які будуть полагоджувати всякі справи, які мають якінебудь звязки із екзекуційним поступовнанням.

— Вовки на Закарпатті. Повідомляють з Ужгороду, що на Закарпатській Україні появилися тічні голодних вовків. Вони підходять сміливо під окраїни сіл, нападають на домашній скот і роблять серед нього спустошення.

— З краєвої хроніки. У Волі Белкінській, ярославського повіту, згоріло хазяйство Матвія Дідуся. Під замітом підпалу арештувала поліція його шурина Ленарта. — Невідомий стрілець збив у ночі вікно війтові Стрілкова, стрийського повіту, Галієві. Галій відомий в околицях свого села русин-угодовець. Поліція арештувала під замітом намаганого вбивства українського гімназиста. — Деякі радні Ніжанкович посклали мандати. Сподіються тепер іменування урядового комісаря для громади, мав би ним бути дотеперішній бурмистр Б. Добрянський.

— Нові польські бурси. В Чорткові збудовано велику польську бурсу на 120 учнів. Головою будови бурси є дир. місцевої польської гімназії Матушевський, тому не диво, що будови тої довершено не менше завдяки засобам жидів та українців (усіх так чи інакше залежних елементів), як самих поляків. — У Перемишлі збудували нову польську бурсу для ремісничої молоді, в якій найде приміщення 100 хлопців.

— Переполох у церкві. У церкві в Яссах у Бесарабії сталося нещастя. Підчас богослуження повстала електрична коротка лучба (т. зв. „курцшлюс"). Несподівано крикнув хтось: „Горить! Рятуйтеся, хто може!" Повстав переполох і в натовпі біля дверей юрба потоптала на смерть шість жінок і двоє дітей, а багато важко потурбувала.

— Велике нещастя у Веренчанці на Буковині. У вівторок, між 3.—4. год. завалилася кількаметрова скеля у громадському каменоломі Веренчанки. У каменоломі працювало 5-ох робітників. Чотирьох робітників придавило каміння на смерть, пятого врятували важко раненого. Згинули під звалищами: Дмитро Мацикевич, Дмитро Дідун, Дмитро Совик та Іван Ясюк; важко поранений Юрко Удинський. Велике нещастя викликало потрясення серед селян Веренчанки, всі побігли на місце випадку. Голосіння родин убитих пронизує повітря. Найстрашніше те, що трупів не можна покищо витягнути зпід гори каміння. Для його перевозки треба 20 ваґонів; щоби спрятати звалища треба пять днів. Каменолім у Веренчанці належить до майна громади. В останньому часі йшла тут жвава робота, бо громада постачала каміння на повітові шляхи. До середи вполудне не приїхали представники влади на місце випадку.

— Смерть дітей під радіостаницею. Повідомляють із Торіно, що там згинуло в нещасливому припадку двоє дітей зі захисту „Княгиня Генуї". Трицять дітей бавилося під щоглою радієвої станиці; несподівано щогла завалилася та придавила двоє дітей. Важко поранені померли вони в лічниці.

— Дім вибудований за 11 годин. У Зах. Ст. Люїс (Зед. Держави) вибудував будівничий Карль дім за 11 годин і виграв заклад 10.000 долярів. 7. год. рано: місце будови поросле травою. 9. год.: стоять уже підвалини. 12. год.: вибудувані мури до даху, бляхарі починають працювати над покрівлею, а рівночасно в домі закладають робітники вікна й підлоги. Опісля приступили до праці малярі й точно на 6. год. вечором була вілля готова. Заїхали вантажні вози з хатною обстановкою. В 7. год. вечором сиділи вже запрошені гості при виставно накритих столах. Справді по американськи.

— Трошки статистики. У Варшаві є 1794 родин, які не мають чим платити за мешкання. Бездомні бродяги сплять під мостами та плотами.

— Зловили вбивника в Будапешті. Будапештенська поліція арештувала на вулиці Будапешту румунського вчителя танців Августа Бульпеану. Румунська поліція розіслала за ним стежні листи, бо він убив молодого студента, Флявія Греяву, з яким поїхав автом на прогулку. Вбивник оправдується, що студент хотів вимусити на ньому позичку 30.000 левів. Попри авто переходили пяні вояки й Бульпеану попросив їх, щоби стягнули „гризьку собаку". Пяний вояк довго не думав і пострілив нещасного юнака. Будапештенська поліція не повірила цим викрутам Бульпеану і його видадуть румунській владі.

— Попав у холодну глухонімий, бо не вмів держати язика за зубами. Перед місяцем попав на поліційну станицю, Нібург у Данії, гарний юнак. На запити, хто він і звідкіля, відповідав він кивком голови і мовчав. Не мав при собі ніяких документів і поліція не могла ствердити його тотожности. На карточці написав він, що він англієць і по званню оптик. У лічниці сказали лікарі, що юнак утратив память підчас якогось випадку. Данська преса гомоніла про таємного англійця у Нібурґу. Милосерні паннночки відвідували його в лічниці й обдаровували його чоколядою та рожами. Невідомий глухонімий їв чоколяду, впоювався запахом рож і мовчав. Управа лічниці вирішила передати його до захисту вбогих. І сталося чудо, глухонімий промовив: „Хоч би й волами мене туди тягнули, не піду!" Вийшло на яву, що це 21-літній Ришард Кайм із Франкфурту. Зажартував собі й жив місяць, мов у бога за дверми. Та не вмів мовчати й буде за це покутувати в холодній.

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: „КОЛИСАНКА", комедія на 3 дії М. Фодора.

Остання песа автора „Церковної миші", що ввійшла була і в український театральний репертуар, це такий кумедний мадярський гуляш, в якому не знати, чого насипано більше: паприки й перцю чи — цукру і меду. Тому декому може та мішанина видатися занадто пікантною, а декому надто солодкавою, а проте і ці і ті мусять признати, що варив їх не дилетант, а таки досвідний і зручний куховар, знайомий добре з цілим своїм кухонним варстатом: сценою, технікою драми й ріжнородним смаком публики.

Ідеалізувати дитини й апотеозувати материнства не можна ніяк без доброї мірки сантименту, а навіть трішки плаксивости. Але й не можна теж виводити на сцену трьох старих парубків, які більше або менше покло- няються жінкам (у множині), добрим винам і кінськими перегонами, — щоби не створювати ситуацій і діяльоґій, які — делікатно кажучи — не дуже годяться для інститутокь. Яким робом мала підкинена дитина, яку фінгує на сцені мовчазний клуночок у кошику, всилі навернути на шлях чесноти 1) маму, що відпекалася дитини, 2) батька, що покинув маму, 3) одну „легку" дівчину, яка не має абсолютно свідомости своїх провин і 4) старого парібка, професора біольоґії, якого професія обчімхала з усіх серпанків романтизму, — це вже тайна автора песи. Є теж його тайною, як це він уміє „моральні науки" гіперморального змісту перепачковувати у дотепах, з яких чимало є дотепами справді добрими. Інша річ, що песа ні трохи не втратилаб, якщо режисер поскреслював би деякі нудновато-довгі моно- і діяльоги та позатирав дещо — однаково заперчену „пікантерію", що й нацукровану слізливість...

Найкращі креації дали виконавці маленьких епізодичних постатей — купця Гольдберґера (Шосляид) і служника Якова (К. Левицький). Гарно вжилися у свої ролі пані Лозінська і Медзінська, молодому артистові (і режисерові) Невяровичеві роля старшого, хоч веселого й бодрого, професора не дуже підходила. — Виставлено песу дбайливо. (Ік)

З кіна.

КІНО „ЛЕВ": „БЛАКИТНИЙ ЕКСПРЕС", фільма Айзенштайна.

Не є це один з найкращих зразків праці славного радянського режисера. Тема нагадує „Бурю над Азією" Пудовкіна: протест угнетених і визискуваних азійських народів европейцями. Фільма не має ніякої „історії"; ниточка інтриги майже затрачується в довгій низці картин, що передають здебільша типи китайців. Типи китайців це найбільша вартість фільми; один вислів обличча, іноколи пара стиснених рук у розпуці кажуть більш як хитро придумана інтрига. Радянські режисери вміють орудувати рухом маси; та здається, що в даному випадку саме ті місця (напр. сцени вуличної революції) сильно обрізані цензурою. Сцени з бунту хунхузів, що нападають на поїзд і грабіль його нагадують у неодному воєнні фільми. Найкращі — дрібні обсервації, передані жестом і мімікою.

Одночасно з „Блакитним експресом" дають радянську знамениту комедію „Подружжа з розуму" за новелею Чехова. Пізнаємо в ній славного актора Тарханова, що роками був гордістю київського міського театру. м. р.

З судової салі.

ПРОЦЕС ПРОТИ БОГДАНА КРАВЦІВА І 13 ТОВ. У ЛЬВОВІ.

В понеділок 19. X. починається процес проти Б. Кравціва і його 13. товаришів, що їх обвинувачують у приналежности до УВО й ОУН, а деяких також в нападі на почтовий віз під Бібркою в кінцем липня м. р. Розправа ця, як ми вже писали, потреває ок. 6 тижнів, а відбуватиметься перед окремою лавою суддів присяглих.

—o—

ЗА КОЛЯДУ НА „РІДНУ ШКОЛУ".

13. ц. м. окружний суд у Стрию судив Василя Хомина, церковного братчика з Волцнева, жидачівського повіту. На донос о. Власенка, московофіла й пароха Волцнева, повітовий суд у Жидачеві присудив був йому пять днів арешту за влаштування коляди на „Р. Ш.". Окружний суд розглянув справу й увільнив обвинуваченого від вини та кари. Боронив адв. д-р Гарасимів. Слід зазначити, що В. Хомин — один із свідоміших селян Волцнева.

—o—

ЛИСТОПАДОВА ПРОПОВІДЬ ДЕРЖ. ЗРАДОЮ.

Перед чортківською лавою присяглих станув 14. жовтня о. Теодор Раченко, гр.-кат. парох у Гусятині, обвинувачений у злочині держ. зради з § 58 ц. к. з. Цього проступку він допустився, мовляв, змістом промови, яку виголосив 1. XI. 1929 в церкві в Гусятині з нагоди жалібного Богослуження за полеглих у війні Українських Стрільців. Згідно з актом обвинувачення ця проповідь подавала лише політичні моменти, бо о. Раченко „вказуючи на уставлену в церкві могилу згадав

польсько-українську війну і неволю, яка триває вже 11 літ. Що українці програли в 1918 р., а також битви під Берестечком і Полтавою, це бесідник приписував незгоді і самолюбству серед українців, причім взивав слухачів наслідувати поляглих, організуватися, бути здисциплінованими, щоби можна було виступити збройно проти ворога й визволитися з ярма, коли надійде відповідна хвилина". Промову цю обвинувачений нібито закінчив бажанням, щоби та хвилина прийшла якнайскорше.

В інкримінованих словах добачував акт обвинувачення просто зазив до збройного повстання проти Польщі і до громадянської війни у відповідній хвилині, то є в хвилині тяжкого положення, коли їй загрозить якась небезпека, хоч обвинувачений ні словечком не згадував про „Польщу і поляків", а говорив лиш про „ворогів".

По переведеній розправі, що на внесення прокуратора відбулася *тайно при замкнених дверях* аж до оголошення присуду, присяглі заперечили кваліфікованою більшістю поставлені їм з уряду аж 3 питання, а то в напрямі злочину держ. зради з § 58 ц. к. з., дальше злочину забурення публичного спокою з § 65 к. з. а вкінці провини з § 305. к. з. почім трибунал видав увільняючий присуд.

Годиться ще згадати, що чортківська прокуратура обвинувачувала спершу о. Раченка в провині з § 305 к. з. Тому в 1930 році відбулися проти нього три розправи перед городським судом в Гусятині. Одначе судля Лех, що вів розправу, признав себе некометентним видавати присуд, мотивуючи, що згідно зі змістом акту обвинувачення заходять прикмети злочину з § 58 ц. к. з., а щонайменше провини з § 302 к. з., які підлягають компетенції суду присяглих. Проти тієї постанови городського судді прокуратор в Чорткові вніс зажалення, в якому мотивував, що вчинок закидуваний обвинуваченому „не може уходити за злочин держ. зради вже з тої причини, що не є зазивом до означеного індивідуально збройного вчинку проти держави в означенім часі і місці, лише висславлюванням попередньої боротьби, та взиває лише до організації і дисципліни". Без уваги на це зажалення окружний суд в Чорткові прихилився до постанови городського судді в Гусятині і прокуратор полишаючи цілий зміст свого попереднього акту обвинувачення змінив лише кваліфікацію вчинку з § 305 на § 58 ц. к.з. і на розправі всупереч своїм попереднім писемним виводам мотивував, що в учинку обвинуваченого є прикмети держ. зради. Компетенційний спір між городським судом в Гусятині і окружним судом в Чорткові, як також ріжниці правних поглядів щодо істоти каригідного вчинку вирішила щойно лава присяглих, що складалася з самих селян, в половині поляків і одного жида в користь обвинуваченого, увільняючи його від заміту поповнення якогонебудь каригідного вчинку.

Трибуналові проводив с. о. с. Ґонсьоровський а вотантами були віцепрезес Рек і с. о. с. д-р Цисарж. Обвинувачував підпрокуратор Валявський, а боронив адвокат д-р Володимир Електорович.

НАГЛІ СУДИ В ЛОДЗІ Й КОЛОМИЇ.

Поволи наглі суди в Польщі стають уже щоденним явищем. Започаткував їх в короткому часі після їх проголошення львівський прокуратор. За ним пішли й інші. Вчора крім наглого суду у Львові, де засуджено двох обвинувачених, *Ярослава Поповича* й *Миколу Сенича*, на досмертну вязницю, засудив такий самий суд у Лодзі на кару смерти вбивника купця Штарка, *Адама Фаґаса*.

Марево доразового суду нависло й над Коломиєю. На днях стануть перед тамошнім наглим судом *Осип Кліма* й *Осип Пікла*, що зрабували в шинкаря С. Гітлера 2.800 зол. і кілька пляшок горівки.

Виказ жертв

на будову шпиталю ім. Митрополита Андрея (Виказ 28).

Зложили: 5.000 зол. Зем. Банк у Львові, як другу половину призначеної суми; 354 зол. о. В. Осадця; 150 зол. пар. ур. Бережани; 135 зол. Збірка І. Куртяк Львів; 126 зол. пар. ур. Полтва; по 100 зол. тов. „Боян" Броди і о. А. Рудакевич; 89 зол. Еп. Ординаріят Філаделфія; 60 зол. пар. ур. Добротвір; по 50 зол. пар. ур. Цішки і Український кооп. Банк Копичинці; по 45 зол. пар. ур. Цішки і Полтва; 50 зол. Хліб. Союз Калуш; 36 зол. пар. ур. Якторів; 33 зол. пар. ур. Незнанів; 28 зол. пар. ур. Бібрка; 25 зол. пар. ур. Лешків; 22 зол. пар. ур. Камінка Струм.; 21 зол. збірка І. Орищина Львів; по 20 зол. пар. ур. Бірки вел. Дунаїв, С. Господар Сороки львів., інж. Д. Пеленський Лисятичі і о. Онишкевич Куповичі замість вінка на могилу д-ра Курівця; по 15 зол. пар. ур. Сороки і Олесне; по 10 зол. пар. ур. Дубровиця, Сороки, Е. П. Костева Руда, пар. ур. Збараж і Хліб. Каса Золочів; по 9 зол. пар. ур. Заруде, Мшана і Братство Сестриць Дубе; по 8 зол. пар. ур. Бубнище, Сколе, Сороки, Ляшки і Каменобрід; 6 зол. пар. ур. Мізунь; по 5 зол. Церква св. Петра і Павла Львів, пар. ур. Дідилів, Миколаїв, Глубічок Вел., Мізунь, Девятники і Н. Черевко; по 4 зол., пар. ур. Задвіре, Гошів, Куропатники, Цуплишче, Дідилів і Девятники; по 3 зол. пар. ур. Бариляв, Струсів, Соколівка, Голгочі, Чолгани, Звенигород, Поповичі Малі, Бубнище, Насташин і Солонка; по 2 зол. пар. ур. Чесники, Гошів, Налуже, Панасівка, Дутківці, Деревляни, Чистопади, Підярків, Махнівці і Соколівка; по 1 зол. 50 гр. пар. ур. Городиславичі (3 рази), Чесники (2 рази), Слобода, Вишнівчик і Пашковичі; по 1 зол. пар. ур. Голешів (3 рази), Ляшки Дол. (2 рази), Домажир, Берлоги, Розгадів, Слобода Бол. і Миколаїв.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 17. X. ц. р. за масло експортове та десерове пріма 2·90 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·10 зол., копу яєць 5·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 19. жовтня, година 7·30 веч. „Буря у склянці води".

Вівторок, 20. жовтня, година 7·30 веч. „Буря у склянці води".

Середа, 21. жовтня, година 7·30 веч. „Буря у склянці води".

Театр Ріжнородностей:

Понеділок, 19. жовтня, год. 7·30 вечором „Колисанка".

Вівторок, 20. жовтня, год. 7·30 вечором „Моральність пані Дульської".

Середа, 21. жовтня, год. 7·30 вечором „Колисанка".

Кіна.

АПОЛЬО: „Десятьох із Павяка".

КАСІНО: „Мадам Сатан".

ЛЕВ: „Блакитний експрес".

МАРУСЕНЬКА: „Дорога упадку й ганьби".

МІРАЖ: „Сірий дім".

ОАЗА: „Льокомотива ч. 2329 (Льон Чаней).

ПАЛЯС: „Співачка із завулка".

ПАН: „Серце на вулиці".

ПАСАЖ: Звукова версія „Тарзан володар джунглів".

ПРОМІНЬ: „Біле пекло Піц-Палю" та додатки.

СТИЛЕВЕ: Звукова фільма „Битва над Сомою".

УТІХА: „Остання чета" (Конр. Файдт) „Гаразд, пластуни!"

ХИМЕРА: Звукова фільма „Пат і Паташон як стрільці".

Програма радіо.

Середа, 21. жовтня 1931.

Липськ (259,3) 20·40 „Скупар" комедія Мольєра. **Моравська Острава** (263,4) 18·05 Пісні. **Братислава** (278,8) 12·35 Концерт. **Брно** (341,7) 19·00 Всячина. **Льондон** (356,3) 23·35 Танкова музика. **Гамбург** (372,2) 1·30 Господарське життя в Австралії. **Букарешт** (394,2) 20·00 Збірний концерт. **Берлін** (419) 17·50 Англія в останніх трьох тижнях. **Харків** (426) 15·00, 18·00, 20·00 Концерти. **Рим** (441,2) 17·30 Легкий концерт. **Гельсінгфорс** (453,2) 20·00 Танкова музика. **Лянґенберг** (472,4) 20·00 Збірний концерт. **Прага** (486,2) 21·00 Збірний концерт. **Міляно** (500,8) 19·15 Музична всячина. **Брукселя** (508,5) 22·15 Вальонські пісні. **Відень** (516,4) 16·30 „Поезія й рух молоді". **Рига** (525,5) 21·30 Нічна музика. **Будапешт** (550,5) 18·50 Угорська музика. **Люблина** (575,5) 18·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 15·00, 16·00 Концерти. 20·00 Література. **Осльо** (1071,4) 22·35 Танкова музика. **Калюндборг** (1153,8) 22·05 Оперетков музика. **Москва** (1481) 15·00, 18·15, 19·00, 19·30 Концерти. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 17·30 Збірний концерт. **Париж** (1724,1) 21·00 Дослідники бігунів.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 20. жовтня 1931.

Львів (380,7) 11·40 Перегляд краєвої преси. 11·58 Передача часу з Варшави. 12·10 Про погоду дня, 15·05 Господарська оповістка. 15·15 „Летунська хвилина". 15·25 „Творча праця хазяйки". 15·45 Листування з дітворою. 16·00 „Що було з льном". 16·20 „Почта давньої Польщі". 17·10 „Небезпека вживання косметиків". 17·35 Збірний концерт. 18·50 Всячина. 19·15 „Куток мов". 19·30 Оповістка Т-ва плекання коней. 19·45 Радієвий денник. 20·00 „Розвідчині". 20·15 Збірний концерт. 21·55 „Витребеньки". 22·10 Музична всячина. 22·45 Оповістки. 22·50 Спортові новини. 23·00 Танкова музика. Грамофонові кружки: 12·15, 16·15, 16·40, 19·35, 22·55.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під адм. проводом І. Волощука.

САМБІР:
20 X. „Для щастя".
21. X. „Циганка Аза".

СТАРИЙ САМБІР:
22. X. „Хмара".
23. X. „Для щастя".
24. X. „У вирі кохання".
25. X. „Циганка Аза".

Український Подільський Театр.

ЧОРТКІВ.
19. X. ц. р. „Жінка Вампір".
20. X. ц. р. „Плач Ізраїля".

ГУСЯТИН.
21. X. ц. р. „Церковна Миш".
22. X. ц. р. „Танок Венери".
23. X. ц. р. „Зрада".
24. X. ц. р. „Ревія" (Веселий Вечір).
25. X. ц. р. „Плач Ізраїля".

ТОВСТЕ.
26. X. ц. р. „Жінка Вампір".

Вскорому часі Театр виставить народню оперетку „Козацьке Сватання" і „Жидівський Розвід".

Склад Театру 16 осіб, власна концертова орхестра під пров. п. Кашинця. Просимо ласкаво Вп. п. Акторів п. Янішевського і Єрофеєва подати свою адресу на імя Ю. Коновіна. 685

Подяка. Після мого процесу перед лавою присяглих у Чорткові складаю найсердечнішу подяку Високоповажаному П. Мец. д-рові О. Юрчинському з Чорткова за батьківську опіку підчас мого перебування в слідчій тюрмі та за успішні старання в ділі мого виходу на волю. Високоповажаному П. Мец. д-рові Ст. Шухевичеві зі Львова щиро та сердечно дякую за безінтересовну оборону мене підчас процесу в Чорткові в днях 10. і 11. ц. м. — **Омелян Тарнавський**, студ. унів.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.